

N:o 138.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1906, kl. 5 e. m.

*Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter
gårdsägaren Lars Vilhelm Dahlbergs i Piteå hustru
Fredrika Vilhelmina Dahlberg, född Nordström.*

(I. A.)

I en till Riksdagen den 20 sistlidne april aflåten proposition (n:o 141) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att kronans rätt till danaarf efter gårdsägaren Lars Vilhelm Dahlbergs i Piteå hustru Fredrika Vilhelmina Dahlberg, född Nordström, måtte efter afdrag af den kammaradvokatfiskalen tillkommande aktoratsprovision, efterskänkas till förmån för bemälda Lars Vilhelm Dahlberg.

Departementschefen har i detta ärende till ofvanberörda statsrådsprotokoll anført följande:

»Gårdsägaren Lars Vilhelm Dahlbergs i Piteå hustru Fredrika Vilhelmina Dahlberg, född Nordström, afled den 15 januari 1903. Af instrumentet öfver den efter henne den 13 därpåföljande mars förrättade

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 4 Saml. 1 Afd. 84 Häft. (N:o 138, 139.) 1

bouppteckning framgår, att hon såsom sterbhusdelägare efterlämnat endast sin bemälda make, samt att boets behållning utgjort 6,824 kronor 65 öre.

Makarne Dahlberg hade den 14 december 1894 upprättat inbördes testamente, hvarigenom förordnats, att den af makarne, som den andre öfverlefde, skulle vara ensam ägare af all den egendom, vare sig lös eller fast, som vid enderas död funnes i boet. Af utdrag af domboken, hållen hos rådstufvurätten i Piteå den 26 januari 1903, inhämtas, att, efter anhållan af gårdsägaren Dahlberg, kakelugnsmakarne Petrus Engstrand och Anton Engstrand, hvilka bevittnat testamentet, blifvit för dödsfalls skull på ed hörde och därvid berättat, att de den dag testamentet utvisade på kallelse infunnit sig hos makarne Dahlberg, hvarvid testamentet, som förut funnits färdigskrifvet, blifvit uppläst samt af makarne godkänt och underskrifvet, äfvensom att makarne, som för vittnena varit personligen bekanta, vid tillfället handlat med sundt och fullt förstånd och af fri vilja.

Då gårdsägaren Dahlberg underlåtit att inom laga tid bevaka ifrågasvarande testamente och hustru Dahlberg ej efterlämnat kända arfvingar, instämde kammaradvokatfiskalämbetet mannen Dahlberg till rådstufvurätten i Piteå med påstående om åläggande för honom att till ämbetet såsom danaarf redovisa behållna kvarlåtenskapen efter hans bemälda hustru.

Af utdrag af den hos rådstufvurätten i saken förda dombok inhämtas, att mannen Dahlberg, som icke velat förneka, att han försummat bevaka testamentet, tillika uppgifvit, att han af okunnighet om lagens föreskrift härutinnan ansett bevakning vara öfverflödig, då testamentet blifvit i laga ordning upprättadt och vittnen därom edligen hörda, äfvensom framhållit det hårda därutinnan, att, därest det mot honom framställda yrkandet komme att bifallas, han vid framskriden ålder blefve nödsakad afstå från tillgång, som han genom sträfsamt arbete under årens lopp lyckats förvärfva för ålderdomens dagar; att han jämväl bestridt kronans rätt till omstämda egendom, på den grund att hustrun skulle efterlämnat arfvingar, i hvilket afseende han företett intyg af vederbörande pastor, utvisande, att barn till hustruns aflidne broder funnes, hvarjämte pastor tillika meddelat, att en uppgifven person alltifrån sitt andra lefnadsår till tiden för ingånget äktenskap varit kyrkoskrifven som fosterdotter hos gårdsägaren Dahlberg; att kammaradvokatfiskalsämbetet häremot invändt, att, enär enligt 15 kap. 6 § ärfdebalken det åläge okänd arfvinge att till bevarande af sin arfsrätt efter en afviden inom natt och år efter dödsfallet gifva sig an, men i saken icke visats, att någon af de uppgifna släktingarna efter hustru Dahlberg så förfarit, de företedda intygen måste sakna all betydelse samt Kungl. Maj:t och kronan således vara berättigad till danaarf efter den afvidna;

samt att rådstufvurätten genom utslag den 29 januari innevarande år, hvilket utslag vunnit laga kraft, sig utlåtitt, att, ehuru makarne Dahlberg förmedelst ofvanberörda inbördes testamente bestämt, att den af makarne, som öfverlefde den andra, skulle vara ensam ägare af all den kvarlåtenskap, vare sig lös eller fast, som vid enderas död i boet funnes, likväl och som efterlevande maken försummat bevaka testamentet samt hustru Dahlbergs släktingar uraktlåtitt göra sin rätt å egendomen gällande, förpliktades mannen Dahlberg att till kammaradvokatfiskalsämbetet redovisa behållna kvarlåtenskapen efter hustru Dahlberg med hälften af behållningen enligt till rådstufvurätten inlämnad bouppteckning, eller med 3,412 kronor 32½ öre.

Nu har i en den 15 sistlidne februari till Kungl. Maj:t ingifven skrift mannen Dahlberg, med framhållande af sin bekymmersamma ekonomiska ställning och under åberopande af hvad han hos bemälda rådstufvurätt anfört, i underdånighet anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande danaarf måtte efterskänkas till förmån för sökanden.

Öfver denna ansökning har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid tillika öfverlämnat yttrande från magistraten i Piteå, som däruti anfört, att sökanden för sitt framtida uppehälle, förutom den arbetsförmåga, han möjligen ännu kunde besitta, vore uteslutande hänvisad till den giftorättsandel, som honom tillkomme enligt förenämnda bouppteckningsinstrument; att boets tillgångar uppstått genom sökandens under en lång följd af år ådagalagda sträfsamhet och flit; samt att det sålunda syntes hårdt och obilligt, att sökanden för sin försumlighet att bevaka testamentet efter sin hustru skulle gå förlustig den besparing, han genom ett sträfsamt arbete för ålderdomens dagar förvärfvat; och har Kungl. Maj:ts befallningshafvande för egen del tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, hvars yttrande jämväl i ärendet infordrats, har anfört, att ämbetet låtit anstå med att å kronans vägnar påkalla verkställande af omförmälda utslag i afvaktan på utgången af frågan om efterskänkande till sökandens förmån af kronans rätt till danaarvet.

Beträffande själfva ansökningen har ämbetet, under åberopande af hvad magistraten i Piteå i ärendet anfört, hemställt, att nådig proposition måtte i det af sökanden angifna syftet till Riksdagen aflätas; hvarjämte ämbetet gjort förbehåll om den ämbetet tillkommande aktoratsprovision.»

Statsutskottet, som fått detta ärende för förberedande behandling till sig remitteradt, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må
vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 7 maj 1906.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
